

die hij gemaakt had, was hij, dadelijk na zijn weêr-komst in het land, naar de oude buitenbuurt gegaan, waar hij gedacht had alles terug te vinden, zooals hij het verlaten had. Maar alles was veranderd. Zijn vader was opgenomen in een oude-mannen-huis, hun winkeltje verdwenen, de overhaal gedaan. Haar vader was gestorven, zijn tweede vrouw verdwenen met de kinderen; de bureu hadden hem verteld, dat zij verhuisd was naar een andere stad, maar waarheen konden zij niet zeggen. Zij wisten, dat de oudste dochter diende, misschien nog in de stad, maar wáár, wist niemand. Hij was naar haar eersten dienst gegaan, om daar te vragen — als zij er niet meer was — of men wist, waarheen zij was vertrokken. Maar niemand had hem kunnen zeggen, waar zij diende. Zoolang hij toen nog aan den wal gebleven was, had hij iederen dag op nieuw gezworven door de stad, in de verwachting, dat hij haar bij toeval zou ontmoeten. Het was alles vruchteloos geweest en na een korten tijd had hij weêr dienst genomen als matroos en was weêr weg-gegaan. En daarna was hij, met lange tusschenpozen, in al die jaren maar een paar keer, voor een korten tijd, terug-geeweest en was dan meestal, wanneer hij niet noodzakelijk moest, niet eens aan wal gegaan.

Hij had de jaren door-geleefd, niet ongelukkig en ook niet gelukkig; hij had het nu eens goed gehad en dan weêr minder goed; zijn aangeboren vroolijkheid en onverschillig-voelen voor de toekomst waren nooit van hem geweken, zoodat hij nimmer het zorgend angsten had gevoeld voor wat er moest gebeuren, als hij te oud zou zijn geworden om te werken. De jaren waren voor hem heen-gehaast in een gemakkelijk-eenvoudige gelijkheid, met een telkens wisselen van zijn omgeving groot genoeg, dat hij zich niet verveelde. En hij was oud geworden zonder het te voelen.

Een jaar of wat geleden was hij ziek geworden, midden op de reis, een paar dagen, nadat zij een haven hadden aangedaan, waar hij uit passagieren was geweest en hij was, zoodra zij in de volgende haven waren aangekomen, naar een ziekenhuis gebracht. Daar had hij maanden lang gelegen, vóór hij beter

was. Het was de meest vervelende periode van zijn zwerf-bestaan geweest, daar onder vreemden, met wien hij niet kon spreken, wyl hij de taal niet wist, in een omgeving, waar hij niemand kende en waar niemand was, die — zelfs niet met een vriendschap, oppervlakkig als aan boord — iets om hem gaf. Hij had zich daar zóó eenzaam en alleen gevoeld, dat hij — zoodra de dokter het maar even toestond — het ziekenhuis was uitgegaan en een gelegenheid gezocht had, om weêr terug te keeren. Maar hij was toch niet meer geworden als hij vroeger was geweest en had zich, toen hij eenmaal in het land was, niet meer in staat gevoeld om het vermoeiende en kracht-slijtende bestaan van zeeman weêr te beginnen. Een tijdlang had hij niets gedaan en was bij menschen in gaan wonen, om te zien of hij zijn oude krachten weêr zou krijgen. Maar hij voelde, dat zijn ziek-zijn hem te veel gesleten had en het was langzaam in hem gaan begrijpen, dat hij ongemerkt oud geworden was. Toen had hij van het opgespaarde geld, dat hij nog overhad, zich een schuit gekocht en hij was jolleman geworden, als in zijn jeugd zijn dagen doorlevend op het water, zijn brood verdienend met boodschappen te doen voor schepen en met menschen heen-en-weêr te roeien tusschen de schepen en den wal.

Een paar jaar had hij zoo bestaan.

Weêr was hij ziek geworden, door het nieuw op-pijnen van zijn oude kwaal. En toen hij, na maanden in het ziekenhuis verpleegd te zijn geweest, als zoogenaamd genezen zou ontslagen worden, had de dokter hem gewaarschuwd, dat hij niet meer geschikt was om zijn ambacht van jolleman weêr te beginnen en niet meer dag na dag in kou en weêr-en-wind en wisseling van temperatuur mocht zijn, maar dat het beter voor hem was, dat hij werd opgenomen in het werkhuis, waar hij een kalm en geregeld leven lijden zou en met werken nog wat kon verdienen. En hij had toe-gestemd. Tot aan het najaar was hij in het ziekenhuis gebleven. Maar toen het winter werd en het, door het elken dag meer komen van patiënten, dreigde, dat er plaats te kort zou zijn, had hij zijn opname, die hem beloofd was, in het werkhuis gekregen. Hij was er